

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

του ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. Λάζαρου Κυρίζογλου

και του Διοικητικού Συμβουλίου της
Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας

**«Για την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης
& την αναβάθμιση του ρόλου της
στο Πολιτειακό σύστημα της Χώρας»**

Αθήνα, Νοέμβριος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

- (α) Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ)
- (β) Τεκμηρίωση της αναγκαιότητας αύξησης των πόρων των Δήμων

2. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

- (α) Πρόγραμμα βελτίωσης των σχολικών εγκαταστάσεων
- (β) Τα τέλη των δήμων (ανθεκτικότητας, παραλιών κ.ά.)
- (γ) Ένα νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

3. ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

- (α) Πρόσληψη προσωπικού στις υπηρεσίες των δήμων
- (β) Προσωπικό ανταποδοτικών υπηρεσιών
- (γ) Επέκταση του προγράμματος απασχόλησης ανέργων άνω των 55 ετών
- (δ) Επιτάχυνση της πρόσληψης προσωπικού για τη δημοτική αστυνομία
- (ε) Η καταστατική θέση των αιρετών

4. Ο ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

- (α) Απονομή, μεταφορά και θέσπιση αρμοδιοτήτων
- (β) Μικροί Ορεινοί και Νησιωτικοί Δήμοι
- (γ) Διοίκηση διαδημοτικών αρμοδιοτήτων Μητροπολιτικής Περιοχής

5. Η ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ-ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

6. Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΑΦΗΣ

7. Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

8. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΟΜΗΣΗΣ (ΥΔΟΜ)

9. Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

10. Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

11. Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ – ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

12. ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

1. ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

(α) Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι (ΚΑΠ)

Κατά τη διάρκεια της κρίσης την προηγούμενη 10ετία, οι δήμοι είχαν τεράστια μείωση των εσόδων και ιδιαίτερα των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων (ΚΑΠ) κατά 60% περίπου. Σήμερα οι δήμοι αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα τα οποία παρά την αύξηση των ΚΑΠ των προηγούμενων ετών, επιβαρύνθηκαν από το μισθολογικό κόστος (με τις αυξήσεις που καλώς δόθηκαν στους εργαζομένους και με την αύξηση του κατώτατου μισθού), από το ενεργειακό κόστος που δεν αποκλιμακώθηκε (ρεύμα, φυσικό αέριο, καύσιμα κλπ), καθώς και από το αδικώς επιβληθέν τέλος ταφής, που δεν αποδίδεται στους δήμους, παρά την ρητή περί αποδόσεως πρόβλεψη του νόμου.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει τα τελευταία χρόνια περισσότερους πόρους για την κατασκευή νέων έργων και το πρόβλημα εντοπίζεται κυρίως στη συνεχή διεύρυνση του λειτουργικού κόστους των δήμων.

Είναι ανάγκη, για να κλείσουμε το οικονομικό έτος 2025 με ισοσκελισμένα δημοσιονομικά δεδομένα, να δοθούν οπωσδήποτε 468 εκατ. ευρώ, δηλαδή τρεις (3) επιπλέον δόσεις τακτικής επιχορήγησης, πέραν των 12 μηνιαίων προβλεπόμενων δόσεων.

Επισημαίνουμε επίσης την ανάγκη πιστής εφαρμογής του άρθρου 259 του Ν.3852/10 ("Καλλικράτης") και την κατάργηση της νομοθετικής διάταξης που αλλάζει κάθε φορά το άρθρο 38 παρ. 4 του Ν. 3986/2011 και θεσπίζει ανώτατο πλαφόν στους ΚΑΠ, ανεξάρτητα από το ανωτέρω άρθρο 259 και την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων (Φόρου εισοδήματος, ΦΠΑ, ΕΝΦΙΑ), που χρηματοδοτούν το καλάθι των ΚΑΠ.

(β) Τεκμηρίωση της αναγκαιότητας αύξησης των πόρων των Δήμων

Επιπλέον όλων αυτών, προστέθηκαν στους ΟΤΑ τα τελευταία χρόνια νέες αρμοδιότητες και πρόσθετες υποχρεώσεις εφαρμογής νέων δημόσιων πολιτικών, στις οποίες οι Δήμοι στη μεγάλη πλειοψηφία τους δεν μπορούν να ανταποκριθούν, γεγονός που οδηγεί σε ορισμένες περιπτώσεις όχι μόνο σε επίρριψη ευθυνών στους ΟΤΑ της Κεντρικής Διοίκησης και των ΜΜΕ (ένα ιδιότυπο "blamegame"), αλλά και σε αντίστοιχο καταλογισμό στους αιρετούς της "παράβασης καθήκοντος".

Ενδεικτικά, σύμφωνα με σχετική Έκθεση που εγκρίθηκε από το Δ.Σ. της ΚΕΔΕ, προστέθηκαν αρμοδιότητες και υποχρεώσεις στους ακόλουθους τομείς και λειτουργίες:

- Πολιτική Προστασία (Ν.4662/2020, όπως τροποποιήθηκε με το Ν.5075/2023).
- Δημόσια Υγεία (Ν.4675/2020, όπως τροποποιήθηκε με νεότερους νόμους).
- Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Ν.4486/2017, όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4931/2022 και το Ν.5157/2024).
- Διά Βίου Μάθηση (Ν.3879/2010, όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4763/2020).
- Ψηφιακός Μετασχηματισμός (Οι υποχρεώσεις των δήμων που περιέχονται στη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020–2025).
- Ανοικτά Δεδομένα (άρθρα 59–74 του Ν.4727/2020).
- Υπηρεσίες Δόμησης (ΥΔΟΜ)(άρθρο 95 του Ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με νεότερους νόμους).

- Προστασία του Περιβάλλοντος(υποχρέωση των δήμων για την εκπόνηση και εφαρμογή εννέα (9) διαφορετικών Επιχειρησιακών Σχεδίων χωρίς αντίστοιχους πόρους και τεχνική βοήθεια).
- Εφαρμογή της στοχοθεσίας (Π.Δ.318/1992, Ν.3230/2004, Ν.4369/2016, Ν.4940/2022 και Ν.5149/2024).
- Εσωτερικός Έλεγχος(Ν.3492/2006, Ν.4081/2012, Ν.4622/2019, Ν.4795/2021 και Ν.4940/2022).
- Εφαρμογή του Π.Δ. 54/2018 (για την εφαρμογή του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης).

Οι ανωτέρω πρόσθετες αρμοδιότητες και υποχρεώσεις διευρύνονται με την ένταξη δια της κωδικοποίησης (στο νέο Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης) των νέων αρμοδιοτήτων και των πρόσθετων υποχρεώσεων που προβλέπουν οι νομοθετικές πρωτοβουλίες των διαφόρων Υπουργείων.

Η Έκθεση αναδεικνύει με ενάργεια το σημαντικό σημερινό πρόβλημα των Δήμων. Την υποστελέχωσή τους και την έλλειψη των αναγκαίων πόρων για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών.

2. Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

(α) Πρόγραμμα Βελτίωσης των σχολικών εγκαταστάσεων

Το Πρόγραμμα επισκευών και συντηρήσεων των σχολικών εγκαταστάσεων «Μαριέττα Γιαννάκου» είναι σημαντικό, δεδομένου ότι η μέχρι σήμερα χρημα-τοδότησή τους δεν επαρκούσε, τα σχετικά κονδύλια το 2019 ανέρχονταν σε 49 εκατ. ευρώ και το 2024 σε 30 εκατ. ευρώ (ΣΑΤΑ σχολείων), πρέπει όμως να τονίσουμε ότι το Πρόγραμμα αυτό πρέπει να εφαρμοσθεί με την ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή των Δήμων της χώρας.

(β) Τα τέλη των δήμων (ανθεκτικότητας, παραλιών κ.ά.)

Τα τέλη των δήμων αποτελούν σημαντικούς πόρους των δήμων διότι τους παρέχουν τη δυνατότητα να συντηρούν και να αναβαθμίζουν τους κοινόχρηστους χώρους, τις κοινωφελείς εγκαταστάσεις και τις τοπικές τεχνικές υποδομές και να διασφαλίζουν τις λειτουργίες τους.

Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητο να "επαναπατριστούν" οι πόροι που αφαιρέθηκαν από τους ΟΤΑ (φόρος επί του ζύθου, δικαίωμα βοσκής, τέλη επί των αυθαιρέτων, τέλος διαμονής παρεπιδημούντων, τέλη καθαριότητας των παραχωρησιούχων, τέλη διέλευσης του φυσικού αερίου κ.ά.).

Ειδικότερα όσον αφορά το "τέλος ανθεκτικότητας στην κλιματική κρίση" που νομοθετήθηκε πρόσφατα, η ΚΕΔΕ πρότεινε την απόδοσή τους στους δήμους ως ακολούθως:

- το 48% στους οικείους δήμους,
- το 12% στους 332 δήμους της χώρας κατ' αναλογία της αναδιανομής του Τέλους Ακίνητης Περιουσίας (ΤΑΠ) και
- το 40% για ανθεκτικά έργα Πολιτικής Προστασίας και υποδομής, θωράκισης και αποκατάστασης από τις φυσικές καταστροφές, μέσω ενός Ειδικού Προγράμματος για τους δήμους.

Παράλληλα, είναι αναγκαίο να υπογραμμίσουμε ότι δεν έχει ακόμη αποδοθεί στους δήμους το αναλογούν σύμφωνα με το Ν.5092/2024 ποσοστό εξήντα τοις εκατό (60%) των εσόδων από την εκμίσθωση των παραλιών.

Με δεδομένη δε την υποχρηματοδότηση των δήμων για την ναυαγοσωστική κάλυψη, γίνεται αντιληπτό ότι οι δήμοι υφίστανται πολύ μεγάλη οικονομική επιβάρυνση για τη ναυαγοσωστική κάλυψη και την καθαριότητα των παραλιών. Παράλληλα η ΚΕΔΕ έχει προτείνει την ουσιαστική τροποποίηση του άρθρου 7 του Π.Δ. 71/2020, ώστε να προσαρμοστούν οι διατάξεις του στην ορθολογική οργάνωση της ναυαγοσωστικής λειτουργίας.

Επίσης, προτείνουμε οι Ανώνυμες Εταιρείες ΟΤΑ του άρθρου 266 του Ν.3463/2006 (Κ.Δ.Κ.), που έχουν την εκμετάλλευση παραλιών, να μην καταβάλουν το 2024 στο Δημόσιο το 40% επί των ακαθαρίστων εσόδων, αλλά το 10% όπως προβλέπει η ΚΥΑ 58782/2023(Β΄2531) για το 2023.

Τέλος, προτείνουμε να τροποποιηθεί η ΥΑ 17405/2025 του ΥΠΕΘΟ, που προβλέπει ότι πέραν του 5% που παρακρατείτε ήδη από τις ΔΟΥ από το τέλος παρεπιδημούντων, παρακρατείτε επιπρόσθετα 5% με την αόριστη αιτιολογία «υπέρ των οικονομικά ασθενέστερων δήμων», προκειμένου να μειωθεί το πρόσθετο 5% και να συμφωνηθούν με την ΚΕΔΕ τα κριτήρια κατανομής του.

(γ) Ένα νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Παρότι υπάρχουν προγράμματα που χρηματοδοτούν νέα έργα στους δήμους, κυρίως τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, δεν υπάρχει ένα Εθνικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τη χρηματοδότηση της συντήρησης και βελτίωσης των τοπικών υποδομών. Το Πρόγραμμα αυτό πρέπει να δίνει προτεραιότητα:

- στη συντήρηση του εσωτερικού οδικού δικτύου των πόλεων που υφίσταται συνεχείς φθορές από τις τομές που πραγματοποιούν δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις για την εγκατάσταση δικτύων (κοινωφελών δικτύων, τηλεφωνίας, οπτικών ινών κλπ) χωρίς συστηματική και έγκαιρη συνεννόηση με τους αντίστοιχους δήμους,
- στη βελτίωση της αγροτικής και της δασικής οδοποιίας των περιφερειακών δήμων και τη διάνοιξη αντιπυρικών ζωνών,
- στην αντισεισμική θωράκιση των δημοτικών κτιρίων και των σχολικών εγκαταστάσεων.

Παράλληλα είναι αναγκαίο να διευρυνθεί η συμμετοχή των δήμων και των συλλογικών οργάνων τους στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των συγχρηματο-δοτούμενων προγραμμάτων (Προγράμματα ΕΣΠΑ, Ταμείου Ανάκαμψης κλπ).

3. ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Είναι απολύτως αναγκαίο να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το ανθρώπινο δυναμικό των δήμων και των νομικών προσώπων τους (και ιδίως των ΔΕΥΑ και των ΦοΔΣΑ).

(α) Πρόσληψη προσωπικού στις υπηρεσίες των δήμων

Θεωρούμε θετική την πρόσφατη νομοθέτηση της μοριοδότησης της εντοπιότητας για την πρόσληψη προσωπικού στους μικρούς δήμους, καθώς και της υποχρέωσης διατύπωσης της σύμφωνης γνώμης του δημάρχου για τη μετακίνηση προσωπικού του δήμου στο πλαίσιο της κινητικότητας. Εκτιμούμε ότι η υποχρέωση αυτή πρέπει να επεκταθεί, γενικότερα, σε όλες τις μετακινήσεις του προσωπικού των δήμων (μετατάξεις, αποσπάσεις κλπ).

Παράλληλα, υπογραμμίζουμε ότι το προσωπικό των δήμων και ιδίως το επιστημονικό προσωπικό, λόγω των συνταξιοδοτήσεων, της κινητικότητας, των αποσπάσεων και των μη προσλήψε-

ων επί πολλά έτη, έχει μειωθεί και πρέπει να γίνει άρση της αναστολής των προσλήψεων στους δήμους.

(β) Προσωπικό ανταποδοτικών υπηρεσιών

Θεωρούμε θετική τη δέσμευση του Υπουργού Εσωτερικών να εγκρίνονται όλα τα αιτήματα των δήμων για προσωπικό των ανταποδοτικών υπηρεσιών (ύδρευσης-αποχέτευσης, διαχείρισης στερεών αποβλήτων κλπ.)

Με σκοπό την επιτάχυνση των προσλήψεων των ΔΕΥΑ και των ΦοΔΣΑ, τη διεύρυνση των κινήτρων προσέλκυσης προσωπικού και τη διασφάλιση της παραμονής του, η ΚΕΔΕ υπέβαλε πρόσφατα στο Υπουργείο Εσωτερικών αναλυτική και τεκμηριωμένη πρόταση.

(γ) Επέκταση του προγράμματος απασχόλησης ανέργων άνω των 55 ετών

Θεωρούμε ότι το πρόγραμμα απασχόλησης ανέργων άνω των 55 ετών στους δήμους έχει συμβάλει, έστω και μερικώς, στην αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού σε ορισμένες υπηρεσίες και για το λόγο αυτό έχουμε προτείνει προς την ΔΥΠΑ τη διεύρυνσή του.

(δ) Επιτάχυνση της πρόσληψης προσωπικού για τη δημοτική αστυνομία

Χρειάζεται η επιτάχυνση του προγράμματος πρόσληψης του προσωπικού στη δημοτική αστυνομία, προκειμένου να βελτιωθούν οι λειτουργίες των πόλεων μας (κυκλοφορία και στάθμευση οχημάτων, προστασία του περιβάλλοντος, εποπτεία των δημόσιων χώρων, λειτουργία των καταστημάτων κλπ).

(ε) Η καταστατική θέση των αιρετών

Σύμφωνα με τον «Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας» *«Το καθεστώς των αιρετών εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να διασφαλίζει την ελεύθερη άσκηση της εντολής τους»*.

Η ελεύθερη άσκηση της εντολής τους διασφαλίζεται μόνον όταν ο αιρετός έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία λειτουργικά και οικονομικά μέσα, έχει διευθετηθεί η επαγγελματική και η οικογενειακή του ζωή και τέλος όταν η Πολιτεία έχει διαμορφώσει ένα νομικό πλαίσιο προστασίας του κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

Επισημαίνεται ότι οι αποδοχές των αιρετών σε πολλές περιπτώσεις είναι χαμηλότερες των υπαλλήλων που διοικούν και δεν παρακολουθούν ποσοστιαία αυτές των Γενικών Γραμματέων των Υπουργείων.

Επίσης, πρέπει να μην τίθενται σε αργία οι αιρετοί χωρίς την ύπαρξη μιας τουλάχιστον πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης (άρθρο 236 Α, παρ.1 εδάφιο β του Ν. 3852/2010 "Καλλικράτης"). Είναι αδιανόητο στην εποχή μας να μην ισχύει το τεκμήριο της αθωότητας μόνο για τους αιρετούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

4. Ο ΝΕΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η ΚΕΔΕ συμμετέχει με εκπροσώπους της, από τον Οκτώβριο του 2024, στην αρμόδια Επιτροπή και τις Υποεπιτροπές, που έχει συστήσει ο Υπουργός Εσωτερικών για τη σύνταξη του σχεδίου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, και έχει διατυπώσει παρατηρήσεις και προτάσεις στα επιμέρους Κεφάλαια του σχεδίου Κώδικα.

Επίσης, έχουμε προτείνει και νομοτεχνικά ολοκληρωμένα κείμενα νομοθετικών διατάξεων στα ακόλουθα Κεφάλαια.

(α) Απονομή, μεταφορά και θέσπιση αρμοδιοτήτων

Έχουμε προτείνει να διασφαλιστεί ότι «το Νομοθετικό πλαίσιο απονομής, μεταφοράς και θέσπισης αρμοδιοτήτων»—λαμβάνοντας υπόψη και τη σχετική επιταγή του άρθρου 102 Συντάγματος— «θα περιέχει ή θα συνοδεύεται από τη διασφάλιση των αντίστοιχων υλικών και άυλων πόρων, δηλαδή οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, υποδομής, εξοπλισμού, ψηφιακών εργαλείων και τεχνογνωσίας».

(β) Μικροί Ορεινοί και Νησιωτικοί Δήμοι

Έχουμε υποβάλει ολοκληρωμένη πρόταση υποστήριξης των μικρών ορεινών και νησιωτικών δήμων που περιλαμβάνει Αιτιολογική Έκθεση και Σχέδιο 14 Νομοθετικών Διατάξεων, περιλαμβανομένου ενός Προγράμματος Εφαρμογής του Νόμου.

Η πρότασή μας λαμβάνει υπόψη τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας, το άρθρο 174 της Συνθήκης της Λισαβόνας και τα σχετικά Ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στοχεύει «στη διασφάλιση της ίδιας ποιότητας, προσβασιμότητας και καθολικότητας των παρεχόμενων στους πολίτες υπηρεσιών, οπουδήποτε και εάν αυτοί κατοικούν».

Με την πρότασή μας ολοκληρώνεται το θετικό βήμα που έγινε, μετά από πρόταση της ΚΕΔΕ από το Υπουργείο Εσωτερικών, με την τροποποίηση του τρόπου κατανομής των ΚΑΠ, με την οποία αυξήθηκαν οι πόροι των μικρών δήμων.

(γ) Διοίκηση διαδημοτικών αρμοδιοτήτων Μητροπολιτικής Περιοχής

Έχουμε προτείνει τη νομοθετική αξιοποίηση του θεσμού του "Συνδέσμου ΟΤΑ" για τη διοίκηση των διαδημοτικών αρμοδιοτήτων των πολεοδομικών συγκροτημάτων Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

Η πρότασή μας περιλαμβάνει την ενδεικτική καταγραφή των διαδημοτικών αρμοδιοτήτων, τη χρηματοδότηση των Συνδέσμων από τους ΚΑΠ και την εφαρμογή ενός Επιχειρησιακού Προγράμματος που θα διασφαλίζει τις προϋποθέσεις, τους όρους και τους αναγκαίους πόρους που απαιτεί ο θεσμός αυτός.

Αναμένουμε τις προτάσεις του Υπουργείου Εσωτερικών για τα υπόλοιπα Κεφάλαια του Κώδικα (Κεντρικοί Αυτοτελείς Πόροι, Εποπτεία, Καταστατική θέση των αιρετών κλπ), καθώς και το ολοκληρωμένο σχέδιο του νέου Κώδικα, προκειμένου να διατυπώσουμε τις τελικές παρατηρήσεις και προτάσεις μας.

5. Η ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΔΡΕΥΣΗΣ—ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗΣ

Η ΚΕΔΕ πληροφορήθηκε από τα ΜΜΕ το ενδιαφέρον της Κυβέρνησης για την «αντιμετώπιση του προβλήματος της λειψυδρίας με έναν εθνικό σχεδιασμό», την επισήμανση ότι «το νερό είναι και θα παραμείνει δημόσιο αγαθό και πόρος ζωτικής σημασίας» και ότι απαιτείται «ολιστικός σχεδιασμός και κεντρική διαχείριση όλων των αναγκαίων έργων, μικρών και μεγάλων».

Αυτή η γενική κατεύθυνση μας βρίσκει κατ' αρχήν σύμφωνους, δεδομένου ότι η «Πρόταση Μεταρρύθμισης της δημόσιας πολιτικής ύδρευσης—αποχέτευσης», συνοδευόμενη από Προσχέδιο Νόμου, που υπέβαλε η ΚΕΔΕ την 01.04.2024 προς τους αρμόδιους Υπουργούς και Γενικούς Γραμματείς τονίζει ότι «Η Μεταρρύθμιση αυτή πρέπει να έχει **"ολιστικό" χαρακτήρα**, δηλαδή να αφορά συνολικά τη δημόσια πολιτική ύδρευσης και αποχέτευσης των πόλεων και των οικισμών

της χώρας, να οδηγή στην Ψηφιακή Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση αυτής της δημόσιας πολιτικής και να την εντάσσει στην ευρύτερη δημόσια πολιτική διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού».

Ταυτόχρονα υπογραμμίσαμε ότι «ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της δημόσιας πολιτικής ύδρευσης και αποχέτευσης ασκούνται από το ενιαίο **Εθνικό Σύστημα Ύδρευσης και Αποχέτευσης** της χώρας, του οποίου οι δομές και οι λειτουργίες διαρθρώνονται σε εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό χρειάζεται να κατανείμουμε τις λειτουργίες των αρμοδιοτήτων ύδρευσης και αποχέτευσης σε εθνικό, περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο και ταυτόχρονα να θεσμοποιήσουμε τις συστημικές σχέσεις των φορέων που ασκούν τις λειτουργίες αυτές».

Παράλληλα τονίσαμε ότι «για την άσκηση μιας λειτουργίας δεν αυξάνεται η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα της άσκησής της, όσο μεγαλύτερος είναι ο αντίστοιχος φορέας και για κάθε λειτουργία ο φορέας άσκησής της πρέπει να έχει το optimum μέγεθος».

Γι' αυτό άλλωστε δεν συμφώνησε το Διοικητικό Συμβούλιο και το Τακτικό Συνέδριο της ΚΕΔΕ στην κυβερνητική πρόθεση αναγκαστικής συνένωσης των ΔΕΥΑ και των Δημοτικών υπηρεσιών ύδρευσης-αποχέτευσης, αλλά λέμε ναί στον συνολικό εθνικό σχεδιασμό της δημόσιας πολιτικής διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού της χώρας, με συντονισμό, συνέργεια και συστημική συνεργασία όλων των δημοσίων φορέων και υπηρεσιών που εκτελούν έργα και εφαρμόζουν τη δημόσια πολιτική σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Εξάλλου η σύγχρονη τεχνολογία έχει "συνταξιοδοτήσει" την παραδοσιακή αντίληψη επίτευξης οικονομιών κλίμακας μέσω της ενοποίησης δομών και έχει αναδείξει την δικτυακή ενοποίηση των λειτουργιών.

Σε κάθε περίπτωση, η ΚΕΔΕ είναι αποφασισμένη να συμβάλλει σε ένα τέτοιο Εθνικό Σχέδιο αντιμετώπισης του προβλήματος της λειψυδρίας και για το λόγο αυτό ζητάμε πλήρη ενημέρωση για τις εκπονηθείσες μελέτες και τα εναλλακτικά σενάρια και ενεργή συμμετοχή στον σχεδιασμό της δημόσιας πολιτικής διαχείρισης του υδάτινου δυναμικού, ώστε να διασφαλίσουμε την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών μας στην προστασία αυτού του δημόσιου αγαθού και τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της αντίστοιχης δημόσιας πολιτικής.

6. Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ – ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΑΦΗΣ

Το "τέλος ταφής" μπήκε ως αιρεσιμότητα στο Ταμείο Ανάκαμψης. Συνιστά μια αντικειμενική αδικία, αφού κατά τον σχεδιασμό του δεν λήφθηκε υπόψη η σημαντική συνεισφορά των δήμων της χώρας μας στον τομέα των αποβλήτων, ούτε οι διαχρονικά αντικειμενικές ευθύνες που υπάρχουν στον ίδιο τομέα (π.χ. για τις ελλείψεις σε υποδομές και σε ανθρώπινο δυναμικό στους δήμους).

Η ΚΕΔΕ και 164 δήμοι κατέθεσαν αίτηση ακύρωσης του "τέλους ταφής" στο Συμβούλιο Επικρατείας και αναμένουμε την απόφασή του.

Η ΚΕΔΕ έχει εκφράσει επανειλημμένως και με τεχνικά επιχειρήματα τις θέσεις της επί του "τέλους ταφής", καταθέτοντας ακόμη και εναλλακτικές προτάσεις, όπως λ.χ. την επιστροφή του "τέλους ταφής" στους δήμους για την προμήθεια εξοπλισμού ή/και τον εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου εξοπλισμού, προκειμένου να αυξηθεί η ανακύκλωση και η διαλογή στην πηγή.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση της εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, είναι αναγκαία η εξασφάλιση επάρκειας πόρων και η επιτάχυνση των διαδικασιών υλοποίησης των μεγάλων έργων διαχείρισης, αλλά και όσων έργων και δράσεων προ-

βλέπονται στα εγκεκριμένα τοπικά σχέδια αποκεντρωμένης διαχείρισης των αστικών στερεών αποβλήτων.

Σε κάθε περίπτωση η ΚΕΔΕ θεωρεί αναγκαία εμπροσθοβαρώς: α) την άμεση χρηματοδότηση των κατά Περιφέρεια Ολιστικών Επιχειρησιακών Σχεδίων που θα διασφαλίζουν τη χρηματοδότηση των τεχνικών υποδομών και του εξοπλισμού των Δήμων, β) τη χρηματοδότηση των εκστρατειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των επιχειρήσεων και των πολιτών, γ) τη συμπλήρωση της στελέχωσης των αντίστοιχων ανταποδοτικών δημοτικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών των ΦοΔΣΑ και δ) την τεχνική βοήθεια των Δήμων από τους ΦοΔΣΑ για την προώθηση της ανακύκλωσης προκειμένου να επιτευχθούν οι εθνικοί στόχοι.

Επίσης, να ολοκληρωθεί η επικαιροποίηση των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).

7. Η ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Προτείνουμε την ενεργότερη συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της δημόσιας ενεργειακής πολιτικής και ειδικότερα:

- τη σύσταση Ομάδας Εργασίας του ΥΠΕΝ, με τη συμμετοχή δύο εκπροσώπων της ΚΕΔΕ (ενός αιρετού και ενός εμπειρογνώμονα) για τη βελτίωση του νομικού και του επιχειρησιακού πλαισίου που αφορά την αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ), με στόχο τη διεύρυνση της συμμετοχής των δήμων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της αντίστοιχης δημόσιας πολιτικής, με έμφαση στη χωροθέτηση και την περιβαλλοντική αδειοδότηση των ΑΠΕ, τα αντισταθμιστικά οφέλη και την αύξηση, δικαιότερη κατανομή και έγκαιρη απόδοση του Ειδικού Τέλους ΑΠΕ,
- Την τροποποίηση του Προγράμματος ΑΠΟΛΛΩΝ για τη διεύρυνση του ρόλου των Ενεργειακών Κοινοτήτων των δήμων και τη διασφάλιση της διασύνδεσής τους στο Δίκτυο Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας,
- την εκπόνηση από το ΥΠΕΝ Έκθεσης με την αξιολόγηση της εφαρμογής της δημόσιας πολιτικής ηλεκτροκίνησης από τους Δήμους και τη διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της συμμετοχής τους και για την αντιμετώπιση τυχόν υστερήσεων,
- τη χρηματοδότηση των ενεργειακών αναβαθμίσεων των κτιρίων βάσει των Σχεδίων Δράσης Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων των Δήμων και των Δημοτικών Σχεδίων Μείωσης Εκπομπών (ΔηΣΜΕ), καθώς και τη διεύρυνση των χρηματοδοτικών και των λοιπών κινήτρων.

8. Η ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΟΜΗΣΗΣ (ΥΔΟΜ)

Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ με την απόφασή του με αρ. 236/26.06.2025 «εξέφρασε την ομόφωνη αντίθεσή του σε κάθε σκέψη ή προσπάθεια μεταφοράς των ΥΔΟΜ εκτός των Δήμων, καθώς ανήκουν στην Πρωτοβάθμια Αυτοδιοίκηση θεσμικά, επιχειρησιακά και λειτουργικά και ζητά την στήριξη, ενίσχυση και στελέχωση των ΥΔΟΜ, ώστε να επιτελέσουν τον πολεοδομικό και αναπτυξιακό τους ρόλο προς όφελος των τοπικών κοινωνιών».

Δεδομένου δε ότι τα επιχειρησιακά προβλήματα δεν λύνονται με νομοθετικές διατάξεις, προτείνουμε έναν ουσιαστικό διάλογο της ΚΕΔΕ με το ΥΠΕΝ προκειμένου να εκπονηθεί ένα Εθνικό

Επιχειρησιακό Σχέδιο συγκρότησης, στελέχωσης, οργάνωσης, ψηφιοποίησης και τεχνικής υποστήριξης των ΥΔΟΜ. Ένα Επιχειρησιακό Σχέδιο που έπρεπε να συνοδεύει τη θεσμοθέτηση της αποκέντρωσής τους με το Ν.3852/2010 ("Καλλικράτης"). Ειδικά δε για τους μικρούς Δήμους μπορεί να αξιοποιηθεί ο θεσμός των διαδημοτικών Κοινών Υπηρεσιών (άρθρο 63 του Ν.1416/1984).

Για τα Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΤΠΣ) προτείνουμε να συγκροτηθεί από το ΥΠΕΝ μια Επιτροπή Παρακολούθησης (Monitoring Committee), με τη συμμετοχή του ΤΕΕ και της ΚΕΔΕ, για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής του θεσμού των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων, με στόχο την αντιμετώπιση των προβλημάτων, την επιτάχυνση των διαδικασιών και την ενεργότερη συμμετοχή των Δήμων.

9. Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της Πολιτικής Προστασίας των ΟΤΑ προτείνουμε:

- τη χρηματοδότηση των δήμων για την υλοποίηση καινοτόμων έργων στα ζητήματα των «πράσινων υποδομών» (GreenInfrastructure), καθώς και έργων-δράσεων βασισμένων στη φύση (Nature-based solutions),
- την υποστήριξη των δήμων στα ζητήματα των επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής και της υλοποίησης έργων για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή. Επανελημμένως έχουμε υποστηρίξει ότι οι δήμοι είναι εκείνη η βαθμίδα της Διοίκησης που είναι ο αποδέκτης των σημαντικότερων επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής,
- τη νομοθέτηση δεσμευτικής γνώμης της ΚΕΔΕ και όχι ένας απλός γνωμοδοτικός ρόλος στον καθορισμό των προδιαγραφών, όρων και τεχνικών οδηγιών εκπόνησης των Σχεδίων Αστικής Ανθεκτικότητας του άρθρου 45 του Ν.5106/2024,
- την εκπόνηση και εφαρμογή ενός τριετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος ενίσχυσης των δομών και των λειτουργιών Πολιτικής Προστασίας των Δήμων και των Περιφερειών με τη συμπλήρωση της στελέχωσης των οργανικών μονάδων τους, τη συνεχιζόμενη κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού τους, τη συμπλήρωση του τεχνικού εξοπλισμού τους, τη χρηματοδότηση έργων και δράσεων πρόληψης των φυσικών καταστροφών και τη διασφάλιση του συντονισμού και της διαλειτουργικότητας των συστημάτων τους με αυτά της Κεντρικής Διοίκησης,
- την αποζημίωση και την ενίσχυση των πληγέντων από τις φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμούς, κατολισθήσεις) και την έγκαιρη αποκατάσταση των ζημιών που έχουν υποστεί οι τεχνικές υποδομές, οι καλλιέργειες και το φυσικό περιβάλλον.

10. Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Οι δήμοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη στήριξη των συμπολιτών μας που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Δεν υπάρχει κοινωνία που να ευημερεί, χωρίς κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη. Για να ενισχύσουμε ακόμη περισσότερο το τοπικό κοινωνικό κράτος διεκδικούμε:

- την ενίσχυση των Παιδικών Σταθμών και των ΚΔΑΠ (Εξασφαλισμένη χρημα-τοδότηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, μόνιμες θέσεις εργασίας για το ήδη υπάρχον προσωπικό, ριζική αναμόρφωση του Π.Δ. 99/2017 και του Κανονισμού λειτουργίας των

Παιδικών, Βρεφονηπιακών και Βρεφικών σταθμών με βάση τις προτάσεις της ΚΕΔΕ, διασφάλιση της συνέχισης του προγράμματος και στην επόμενη προγραμματική περίοδο, κατοχύρωση του δικαιώματος των γονέων να επιλέγουν ελεύθερα για το 4χρονο παιδί τους είτε τον παιδικό σταθμό είτε το νηπιαγωγείο).

- την ενίσχυση των Κοινωνικών δομών και Προγραμμάτων (επαρκής στελέχωση των κοινωνικών δομών των δήμων που είναι υποστελεχωμένες, προκήρυξη νέου Προγράμματος "Βοήθεια στο Σπίτι" για τους δήμους στους οποίους δεν λειτουργεί σήμερα, διασφάλιση της βιωσιμότητας και της ανάπτυξης των ΚΔΑΠ και διεύρυνση της ηλικίας από 4–15 ετών, δημιουργία ενός νέου προγράμματος εργασίας για νέους 18–30 ετών, με στόχο την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας από τους νέους),
- διεύρυνση των πολιτικών για τα Άτομα με Αναπηρία (κεντρικός σχεδιασμός προγράμματος χρηματοδότησης έργων υποδομής που θα διασφαλίζουν την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία, δημιουργία Κέντρων Αποκατάστασης και Αποθεραπείας και Στεγών αυτόνομης διαβίωσης, δημιουργία Ειδικού Προγράμματος κοινωνικής ένταξης των ΑΜΕΑ),
- ενίσχυση των προγραμμάτων πρόληψης, προαγωγής και πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (αναβάθμιση της λειτουργίας των δημοτικών δομών υγείας [Δημοτικά Ιατρεία, Κοινωνικά Φαρμακεία, ΚΕΠ Υγείας, Κέντρα Πρόληψης], πιστοποίηση των δημοτικών δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και συμβασιοποίησή τους με το ασφαλιστικό σύστημα, διασφάλιση της συνέχισης της λειτουργίας των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας της Τ.Α.),
- ενίσχυση των Πολιτικών Ισότητας (παροχή στήριξης και τεχνογνωσίας για τη συγκρότηση δημοτικών επιτροπών ισότητας και την εκπόνηση σχεδίων δράσης, αξιοποίηση σε συνεργασία με την ΕΕΤΑΑ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Συνοχής και του προγράμματος CERV για τη δημιουργία σταθερής δομής υποστήριξης των δήμων, δημιουργία αποθετηρίου καλών πρακτικών, αναζήτηση νέων χρηματοδοτικών εργαλείων για την υλοποίηση των Πολιτικών Ισότητας),

Όσον αφορά το Δημογραφικό προτείνουμε:

- εκτεταμένα προγράμματα κατασκευής κοινωνικών κατοικιών για ζευγάρια έως και 45 ετών με κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια,
- καθολική πρόσβαση σε παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς,
- πρόβλεψη για μηνιαίο επίδομα για κάθε παιδί που γεννιέται μέχρι την ηλικία των 3 ετών με ευρύχωρα εισοδηματικά κριτήρια,
- εξίσωση δικαιωμάτων τριτέκνων με πολύτεκνους,
- φορολογικές ελαφρύνσεις σε οικογένειες με παιδιά.

11. Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ – ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Οι διαδικασίες τακτοποίησης – αδειοδότησης των τοπικών αθλητικών εγκαταστάσεων συνιστούν, λόγω υπερβολικής γραφειοκρατίας, ένα ιδιαίτερα απαιτητικό, πολύπλοκο, χρονοβόρο και κοστοβόρο έργο. Οι προβλεπόμενες για την έκδοση των αδειών πολεοδομικές τακτοποιήσεις, η συγκρότηση και λειτουργία των επιτροπών καταλληλότητας, η διενέργεια προσερισμικών ελέγχων

κλπ από τις δημοτικές και τις λοιπές συνεμπλεκόμενες υπηρεσίες μέχρι τον Σεπτέμβριο, έχουν ευκρινή τον κίνδυνο ματαίωσης της έναρξης των πρωταθλημάτων όλων των κατηγοριών.

Είναι αναγκαία η παράταση της προθεσμίας έκδοσης αδειών πιστοποίησης και λειτουργίας τόσο των ανοιχτών όσο και των κλειστών αθλητικών χώρων. Παράλληλα με την παράταση της μεταβατικής περιόδου είναι αναγκαίο ένα ειδικό Πρόγραμμα χρηματοδότησης των δήμων για να μπορέσουν να προχωρήσουν στην αδειοδότηση των αθλητικών τους εγκαταστάσεων.

Επίσης, είναι αναγκαίο να υπάρχει έγκαιρη συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, ώστε να συμφωνηθούν τα κριτήρια και οι διαδικασίες για τη χρηματοδότηση της κατασκευής, ανακατασκευής ή συντήρησης αθλητικών εγκαταστάσεων.

12. ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΡΟΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Για τους Δήμους οι προσφυγικές και μεταναστευτικές ροές δεν συνιστούν βραχυπρόθεσμο αλλά συστημικό πρόβλημα, η διαχείριση του οποίου δεν μπορεί να στηρίζεται σε έκτακτες λύσεις αλλά σε μακροπρόθεσμες ενταξιακές πολιτικές μιας κοινής στρατηγικής των χωρών μελών της Ε.Ε.

Οι αυτοδιοικητικές αρχές έχουν να παίξουν σημαντικό ρόλο, ώστε οι κοινωνικές επενδύσεις και τα μέτρα ένταξης που θα λάβουν να καλύπτουν επαρκώς τόσο τους μετανάστες όσο και τις ανάγκες των τοπικών πληθυσμών.

Ενδεικτικά, για τη διαχείριση του προσφυγικού και μεταναστευτικού προτείνουμε τα ακόλουθα:

- Εκπόνηση διακριτών σχεδίων δράσης για τη διαχείριση των προσφυγικών – μεταναστευτικών ροών με την ενεργό συμμετοχή των συναρμόδιων Υπουργείων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Οικονομική και στελεχειακή ενίσχυση των Δήμων που φιλοξενούν δομές υποδοχής και φιλοξενίας αιτούντων άσυλο.
- Εκπαίδευση δημοτικών υπαλλήλων των τμημάτων κοινωνικών υπηρεσιών, ώστε να εξοικειωθούν σε θέματα σχετικά με τους μετανάστες και στελέχωση των δομών εκτός ΑΣΕΠ.
- Αναβάθμιση του ρόλου των Συμβουλίων ένταξης μεταναστών.
- Θέσπιση κριτηρίων για την ένταξη των μεταναστών και Σχέδιο εργασιακής ένταξης με την παροχή κινήτρων και χρηματοδοτήσεις σε επιχειρήσεις όπως και στον πρωτογενή τομέα (που χρειάζονται προσωπικό) για την απορρόφησή τους.
- Οργάνωση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ
Ακαδημίας 65 & Γενναδίου 8, 10678 Αθήνα
τηλ.: 213 214.7500 · info@kede.gr · www.kede.gr